

NAUČNÁ STEZKA BOHUMILA HRABALA

zastávka č. 7 – Menhir

Menhir

Délka trasy: cca 7 km
Počet zastávek: 13
Náročnost terénu: lehká
Čas pěšího projití: 3 hodiny

Kersko-hradištský menhir je zachovalý, rozměry cca 50 x 30 cm, výška 76 cm, odhad váhy cca 200 kg, materiál klasicky opracovaný pískovec. Hornina: bělošedý, jemnozrný, křemenný pískovec s ojedinělými valouny křemene. Tmel je vápenný. Hornina je druho-horního stáří (svrchní křída, perucko-korytanské souvrství, okolo 90 mil. let). Vyskytuje se v blízkém okolí kamene.

Tomuto kameni je přisuzován trojí význam

- Vymezoval styčný bod mezi územím Zličanů (Slavníkovců se sídlem v Libici nad Cidlinou) a územím Přemyslovců se sídlem v Praze.
- Dle jiné verze to byl trojmezny kámen, kde se střetávaly hranice přemyslovských správních celků – župy kouřimské, župy vyšehradské a župy boleslavské
- Další teorie hovoří o tom, že tento kámen je menhir a byl využíván v době předhistorické (keltští druidové)

Zpracoval Václav Kořán

Chrobák lesní

Chrobák lesní (*Geotrupes stercorosus*) Zavallitý, leskle modročerný brouk se hojně vyskytuje na nej-různějších místech v lese, často na lesních cestách a všude tam, kde nalezne potravu pro sebe a larvy, což je trus zvířat, hnilý listí, houby a mršiny. Tito brouci jsou všeobecně známí péčí o své potomstvo. Pod trusem hloubí dlouhé chodby, do kterých zatahují části exkrementů, na něž kladou vajíčka. Vylíhlé larvy se těmito zásobami živí.

Chrobákovití brouci jsou užiteční svým přispěvkem k rozkladu a transportu organických látek a následným zvyšováním kvality půd.

... Když pojedete jednou na Mydlovary, na druhou stranu řeky, já tam za chvíli pojedu... tak tam jsou staleté duby a jeden je tak vykotlaný, že se tam před bouří schovalo dvacet třicet lidí! Ale já tam rád chodím a tančím na jaře a někdy i teď, víte, v minulém století byl takovej krásnej zvyk, že lidé na jaře vyšli pod ty starý duby a dívky za zvuků hudby se zdobily sněženkami a pak tančily pod těmi prastrými dubisky?...

B. Hrabal: Slavnosti sněženek, povídka Slavnosti sněženek

Zřícenina hradu Mydlovar se nachází na protějším břehu Labe.

Veverka obecná

Veverka obecná (*Sciurus vulgaris*) je středně velký hlodavec. Obvykle dorůstá 19–23 cm a váží 250–340 g. Huňatý ocas, který jí napomáhá udržovat rovnováhu při lezení a skocích na stromech, a který veverka využívá jako „pokrývku“ těla při spánku, je 14,5–20 cm dlouhý. Veverka obecná žije až na období rozmnožování samotářským způsobem života a jiným veverkám se většinou vyhýbá. V dutinách stromů, někdy i na tlustších větvích, obývá v průměru 25–30 cm velké hnízdo, ve tvaru kukaně, tvořené mech, listy, trávou a kůrou. Potravu tvoří především semena šišek, houby, které si suší ve svých hnízdech, ptáčej vejce, různé plody, např. oříšky, ale občas si pochutná i na čerstvé míze. Část nalezené potraviny si uschovává do svých „spižiren“ v dutinách stromů.

Roháč obecný

Roháč obecný (*Lucanus cervus*) je nejznámější představitel brouků z čeledi roháčovitých a největší brouk Evropy. Žije v dutinách starých stromů a v mrtvých pařezech v lesích a hájích. Dospělí jedinci se objevují od konce května do začátku srpna a jsou nejvíce aktivní ve večerních hodinách. Samičky roháče kladou svá vajíčka do rozkládajícího se dřeva. Larvy jsou slepé a živí se rozkládajícím se dřevem pařezů, starých stromů a keřů. Mají měkké, krémově zbarvené průsvitné tělo se šesti oranžově zbarvenými nohama a oranžovou hlavou, na které se vyjmají ostrá, hnědě zbarvená kusadla. Larva prochází několika fázemi vývoje a po 4 až 6 letech se zakukluje. Kukla roháče žije asi tři měsíce v půdě a v létě se vylíhne dospělý brouk, který se odlétá pářit s jedincem opačného pohlaví. Dospělí brouci žijí pouze několik měsíců a živí se nektarem a šťávou stromů a rostlin. Létají za soumraku a jejich pomalý let je doprovázen charakteristickým hluboce bzučivým zvukem.

U roháče obecného se projevuje sexuální dimorfismus, který spočívá v tom, že samci mají větší kusadla a jsou i celkově větší než samice. Ačkoliv samčí kusadla vypadají hrozivěji, jsou příliš slabá na to, aby ublížila. Naopak menší kusadla samice mohou způsobit bolestivé kousnutí. Samčí kusadla se podobají paroží jelena a brouci je používají stejně jako jeleni k zápasu mezi sebou.

Mravenec lesní

Mravenec lesní (*Formica rufa*) známý a populární druh mravence si staví většinou na lesních světlinách a okrajích lesa až 1 m vysoká kupovitá mraveniště z jehličí, větviček a jiného materiálu. Ve středu kupy je často chodbami do hloubky prohlodaný pařez, kde královna původní kolonii založila. V jedné mravenčí kolonii může žít až 500 000 jedinců, plodné samičky (královny) mohou za jeden rok vyklást až dva miliony vajíček. Mraveniště bývají osídlena zhruba po čtyřicet let. V okolí kupy jsou patrné cestičky za potravou vyšlapané mnoha generacemi mravenců, někdy vedou až 200 metrů od hnízd. Mravenci jsou všežravci. Živí se především medovicí mšic, mer a červců, které za poskytování medovice chrání před predátory. Nepohrdnou také mizou ze stromů, žerou ve velkém množství

housenky, housenice a další hmyz, který loví na zemi, na rostlinách a na stromech. Dělnice jsou statné, měří 6 až 9 milimetrů, jsou tmně hnědé, hrud' a přední část hlavy mají tmně cihlově červenou. Při vyrušení nebo napadení kousou a do poranění vystřikují ze zadečku jed (až 60% kyselinu mravenčí).

Mravenec lesní je rozšířen po celé Evropě, s výjimkou Itálie, až na Sibiř. Na našem území se tento druh vyskytuje hlavně ve smrkových lesích středních a vyšších poloh. Tvar kupy se liší podle stanoviště. Čím méně světla na kupu dopadá, tím je vyšší a kuželovitější, aby zachytila více slunečních paprsků. Mravenci jedné kolonie zahubí za sezónu až pět milionů kusů hmyzu a jsou tak pro člověka, hlavně v oblastech se zvýšeným výskytem lesních škůdců, velmi užiteční.